

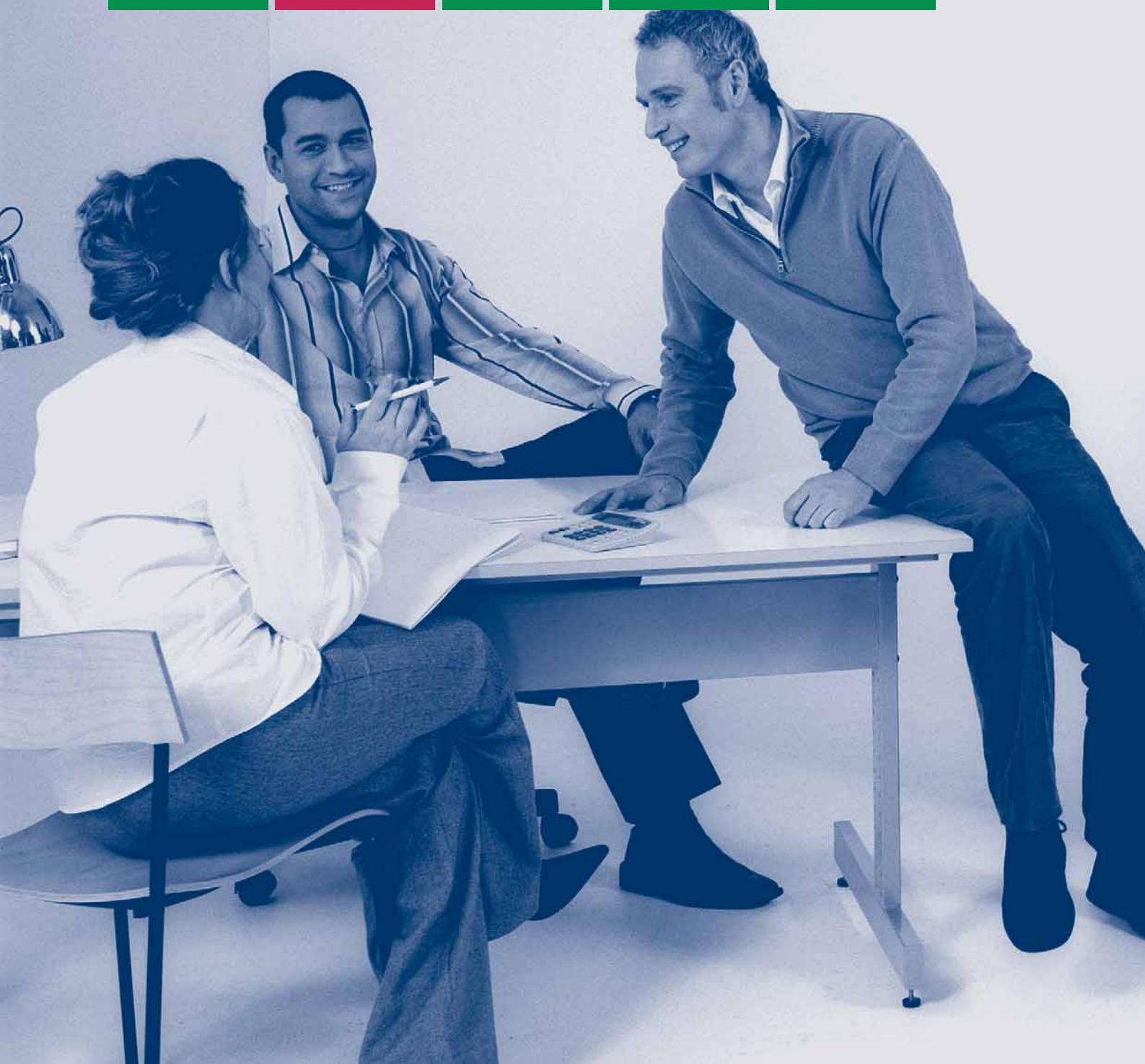
Jurister

Civilekonomer

Systemvetare

Personalvetare

Samhällsvetare

ARBETSMARKNADEN
FÖR CIVILEKONOMER

Jusek

Innehållsförteckning

Om arbetsmarknaden för civilekonomer	2
Redovisning och revision	3
Ekonomistyrning	4
Marknadsföring och försäljning	4
Organisation och management	4
Finansiering	4
Bankområdet	5
Nationalekonomer	5
Kort om löner	6
De senaste årens utveckling	7
Läget idag – Överskott	8
Läget om fem år – fortsatt överskott.....	9
Utbildning och antal examinerade	10
Arbetsmarknaden för nyexaminerade civilekonomer under femton år sedan 1990.....	12

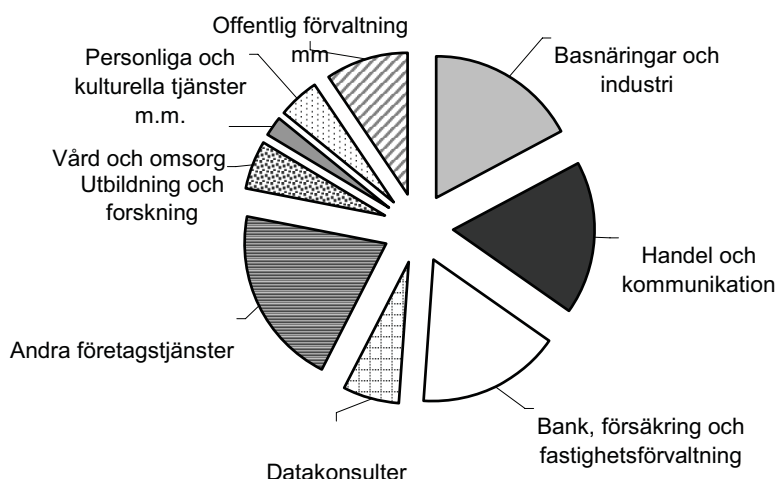
Författare till denna skrift är direktör Göran Boldt, som är ansvarig vid Juseks kansli för arbetsmarknads- och utbildningspolitiska frågor. Källorna i rapporten är Juseks egna undersökningar och bearbetningar av SCB:s statistik samt specialkörningar från SCB:s sysselsättningsregister, RAMS.

Rapporten är producerad i oktober 2005-februari 2006.

Om arbetsmarknaden för civilekonomer

Behov av civilekonomer finns inom många arbetsområden. Det totala antalet yrkesverksamma civilekonomer/ekonomer är ca 75 000. Omkring 85 procent av civilekonomerna arbetar inom den privata sektorn; näringslivet – främst industri och handel – sysselsätter mer än en tredjedel av civilekonomerna.

Civilekonomer finns inom många arbetsområden och behövs i princip i all form av verksamhet. Det totala antalet yrkesverksamma civilekonomer/ekonomer är ca 75 000 varav 42 000 män och 32 000 kvinnor. Omkring 85 procent av civilekonomerna arbetar inom den privata sektorn. Näringslivet – främst tillverkningsindustrin samt parti- och detaljhandeln – sysselsätter en tredjedel av civilekonomerna eller 24 000. Av dessa är 14 000 män och 10 000 kvinnor. De förekommer på ekonomi-, inköps-, försäljnings-, marknadsförings- och utredningsavdelningar. De arbetar också med strategisk planering. En stor andel har någon form av chefsbefattning och flera civilekonomer är företagsledare.

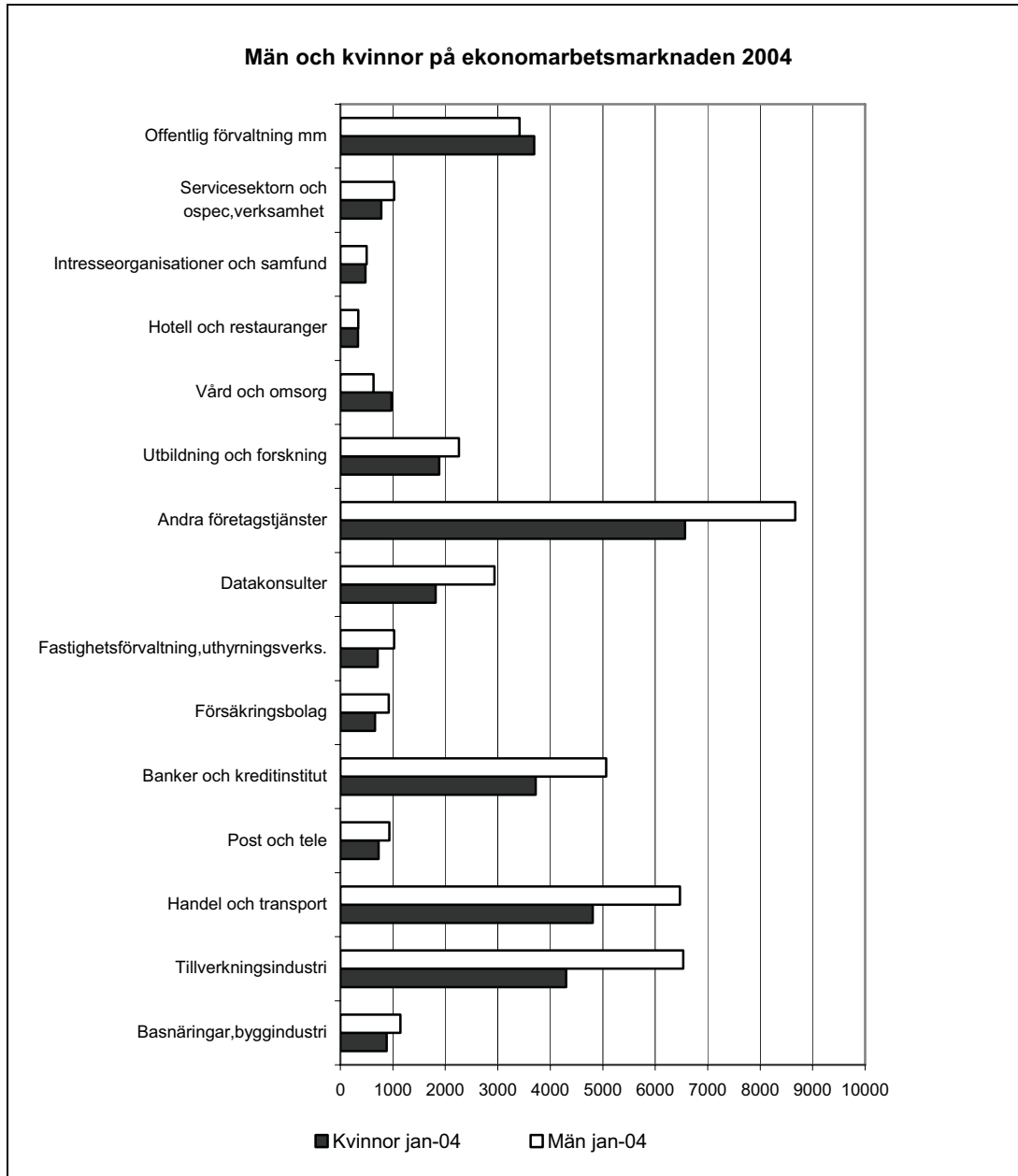

Banker, försäkringsbolag, finansbolag samt reklam-, informations- och konsultverksamhet är de arbetsområden, som sysselsätter flest civilekonomer. Arbetsuppgifterna berör framför allt kapitalplacering, upplåning, planering av utlåningsformer samt värdering. Konsulter sysslar också med marknadsundersökningar och organisationsfrågor. Civilekonomer som arbetar med information och kommunikation har ökat i omfattning de senaste åren.

7 000 manliga och 5 000 kvinnliga civilekonomer arbetar inom den finansiella sektorn och ytterligare 12 000 manliga och 5 000 kvinnliga civilekonomer arbetar inom konsult- och uppdragsverksamheten.

I statlig och kommunal tjänst finns cirka 12 000 ekonomer. Vardera 4 000 män och kvinnor har staten som arbetsgivare medan knappt 1 700 män och drygt 2 100 kvinnor har olika kommunala arbetsgivare. Många arbetar inom skatteförvaltningen. De statliga affärsverken och de olika kommunala bolagen sysselsätter allt fler ekonomer. Inom rättsväsendet anlitas ekonomer främst inom exekutionsväsendet och åklagarväsendet.

Det finns fler kvinnliga än manliga ekonomer inom kommuner och landsting, lika många män som kvinnor bland den statliga sektorns ekonomer men däremot en kraftig dominans av manliga ekonomer inom privat sektor.

Redovisning och revision

Totalt arbetar drygt 8000 ekonomer med redovisning och revision. Redovisningsekonomer finns i all form av verksamhet inom både privat och offentlig sektor. Omkring 2000 är anställda som auktoriserade revisorer vid revisionsbyråer. Revisorn kan vara specialist på olika slags företag eller på olika slags problem som företag möter. Revisorns arbete kan handla om it-säkerhet, personalutveckling, kvalitetskontroller, miljöskydd, skatterådgivning och mycket annat.

Revisorer och andra som arbetar med redovisning och revision arbetar ofta med uppdragsverksamhet. De finns hos konsultfirmor, revisions- och bokföringsbyråer men också hos banker och försäkringsbolag. Stora företag kan ha egna interna revisionsavdelningar. Revisorer finns också i offentlig tjänst. Den statliga myndigheten Riksrevisionen har revision som sin huvuduppgift. Den granskar statliga myndigheter och ser till att de arbetar effektivt.

För att bli revisor krävs en särskild inriktning på utbildningen. Utbildningen ska omfatta minst 120 poäng i ämnena företagsekonomi, juridik, informations- och databehandling, nationalekonomi, matematik samt statistik. Yrkesbanan inleds sedan med arbete som revisorsassistent. För att bli auktoriserad revisor krävs förutom högskoleutbildning med särskild inriktning minst fem års meriterande praktik och i samband med anställningen vissa kompletterande kurser.

Ekonomistyrning

Ekonomistyrning handlar om hur ett företags verksamhet planeras för att uppnå goda resultat. Kostnader och intäkter analyseras, marknads utveckling bedöms och mål och strategier för den framtida verksamheten formuleras.

En ekonomroll som innebär ekonomistyrning är controller. Controllers finns framförallt i större företag och koncerner, men även i statliga förvaltningar och kommuner. Controllern utgör länken mellan ekonomiavdelningen och verksamhetsledningen.

Marknadsföring och försäljning

Marknadsförarens uppgifter är kortfattat beskrivet att analysera vilka kunder ett företag har eller bör vända sig till, vad de har för behov och hur man når ut till dem på bästa sätt, samt planera och genomföra marknadsföringskampanjer. Till grund för marknadsföringen ligger en marknadsföringsplan.

Arbetet på marknadsavdelningen leds av marknadschefen. Produktchefer ansvarar för sina respektive delar av sortimentet. Försäljningschefer och exportchefer har ansvaret för hemmamarknaden och exportmarknaderna. Till sin hjälp har de ofta säljledare som i sin tur har ansvar för vissa kundgrupper eller regioner.

Organisation och management

Ekonomer med inriktning på organisation och management arbetar ofta med detta på konsultbasis, som managementkonsulter eller organisationsutvecklare. Inom en organisation är personalavdelningen en naturlig hemvist.

Många konsultföretag inom organisation och management har en betydande kunskapsbearbetning som i många fall gränsar mot akademisk forskning. Att kunna hantera, bearbeta och tydligt presentera stora mängder information, både kvantitativ och kvalitativ, är en typisk färdighet för en person som är framgångsrik inom yrket.

Finansiering

En ekonom med inriktning mot finansiering kan arbeta på ett företags finansavdelning, som controller, som specialist inom banker och försäkringsbolag, med ekonomiskt arbete vid banker och fondkommissionärer eller som konsult.

Bankområdet

Banker och andra kreditinstitut är tjänsteföretag med ett i regel mycket brett register av tjänster. Utvecklingen inom bankbranschen de senaste åren har lett till ökade behov av välutbildad arbetskraft.

På bankernas huvudkontor och andra större bankkontor finns särskilda experttjänster för ekonomiska, statistiska och juridiska utredningar, kreditbedömning, revision, utlandsärenden med mera. Kassapersonalen har direktkontakt med kunderna över disk. Företagsekonomiska rådgivare arbetar med företag som bankkunder och biträder vid bolagsbildning, utreder skatteärenden eller hjälper till med ekonomiska transaktioner. Som underlag kan de göra företagsanalyser. Privatekonomiska rådgivare arbetar med enskilda hushåll och småsparare som kunder. Så kallad back-office-personal sköter kontroller av ut- och inlåning, handlägger ankommande girotransaktioner, kontrollerar allegat, utför saldo- och räntebesked samt kontoavslut och kontoövertagande.

Nationalekonomer

Nationalekonomer arbetar med både stora och små perspektiv. Arbetsuppgifter för nationalekonomer finns inte minst i den offentliga förvaltningen - i departement och verk men också kommuner. Myndigheter med utpräglade samhällsekonomiska uppgifter är exempelvis Skatteverket, Konjunkturinstitutet, Riksbanken och Riksrevisionen. Även i banker och andra kreditinstitut förekommer liknande arbete. Som konsumentekonomer eller privatekonomiska rådgivare kan de hjälpa enskilda personer och hushåll, till exempel bankkunder, med att planera sin ekonomi med hänsyn till konjunktur, ränteläge, inflation mm.

Intresseorganisationer - framför allt fackliga organisationer, arbetsgivarorganisationer och branschorganisationer behöver analysera vad löneavtal, valutakurser, räntor med mera innebär för köpkraft, anställningar och produktionsmöjligheter.

Nationalekonomer har intressanta arbetsmöjligheter även utanför Sveriges gränser. Medlemskapet i EU innebär, att det finns arbetsuppgifter för svenska ekonomer i EU-administrationen - till exempel i Kommissionen, Europeiska investeringsbanken och Ekonomiska och sociala kommittén. I flera andra internationella organisationer, såsom OECD, WTO (Världshandelsorganisationen) och Internationella valutafonden finns uppgifter för ekonomiska analytiker och utredare.

Även i biståndsarbete förekommer ofta uppgifter för ekonomer. De kan antingen arbeta som rådgivare ”på fältet” i utvecklingsländer eller på biståndsorganisationernas kontor. Svenska ekonomer har sedan 1990-talet fått uppdrag som rådgivare i Baltikum och östra Europa, när länderna där övergått från centralstyrd ekonomi till marknadsekonomi.

Världsbanken anställer många ekonomer. Till de högre tjänsterna söker man ekonomer med specialisering på något område, t ex transportekonomi, lantbruksekonomi, utbildningsekonomi. Världsbanken har också ett praktikantprogram för unga ekonomer. Nordiska Investeringsbanken är en annan internationell arbetsgivare. De arbetar med att finansiera projekt somagnar de nordiska ländernas ekonomi.

Nationalekonomer räknas också som samhällsvetare och gruppen redovisas utförligare i ett särskilt häfte *Arbetsmarknaden för olika samhällsvetare*.

Kort om löner

Den rekommenderade ingångslönen 2005 i privat sektor är 23 000 kr/mån samt i statlig och kommunal tjänst 21 500 kr/mån.

Enligt Juseks arbetsmarknadsundersökning 2005 är medianlönen vid anställningstillfället för civilekonomer examinerade läsåret 2003/04 19 400 -20 500 kr/mån beroende på arbetsmarknadssektor.

Löneutvecklingen är betydligt bättre för privatanställda civilekonomer. Bland de civilekonomer som tog examen för tio år sedan är medianlönen år 2004 för privatanställda cirka 33 500 kr/mån, för statligt anställda cirka 26 500 kr/mån och för de kommunalt anställda cirka 26 000 kr/mån.

För de civilekonomer som tog examen för drygt tjugo år sedan är medianlönen år 2004 i privat tjänst cirka 39 000 kr/mån, i statlig tjänst cirka 30 000 kr/mån och i kommunal tjänst cirka 32 000 kr/mån.

För mera detaljerad information om löner för olika befattningar och sektorer hänvisas till Juseks årliga lönestatistik.

De senaste årens utveckling

Antalet sysselsatta civilekonomer har ökat kraftigt under de senaste åren. Det totala antalet yrkesverksamma civilekonomer/ekonomer är ca 75 000. Examinationen av unga ekonomer är nu dubbelt så hög som för femton år sedan. Samtidigt har den nuvarande konjunkturuppgången medfört en svagare sysselsättningsökning jämfört med tidigare perioder.

Under de senaste två åren (2003 och 2004) har netto 6 000 ytterligare sysselsatta civilekonomer, varav 4000 kvinnor och 2 000 män, tillförts den svenska arbetsmarknaden.

Civilekonomer som arbetar med handel och kommunikation har ökat mest och sysselsätter den 1 januari 2004 900 fler män och 1200 fler kvinnor än den 1 januari 2002.

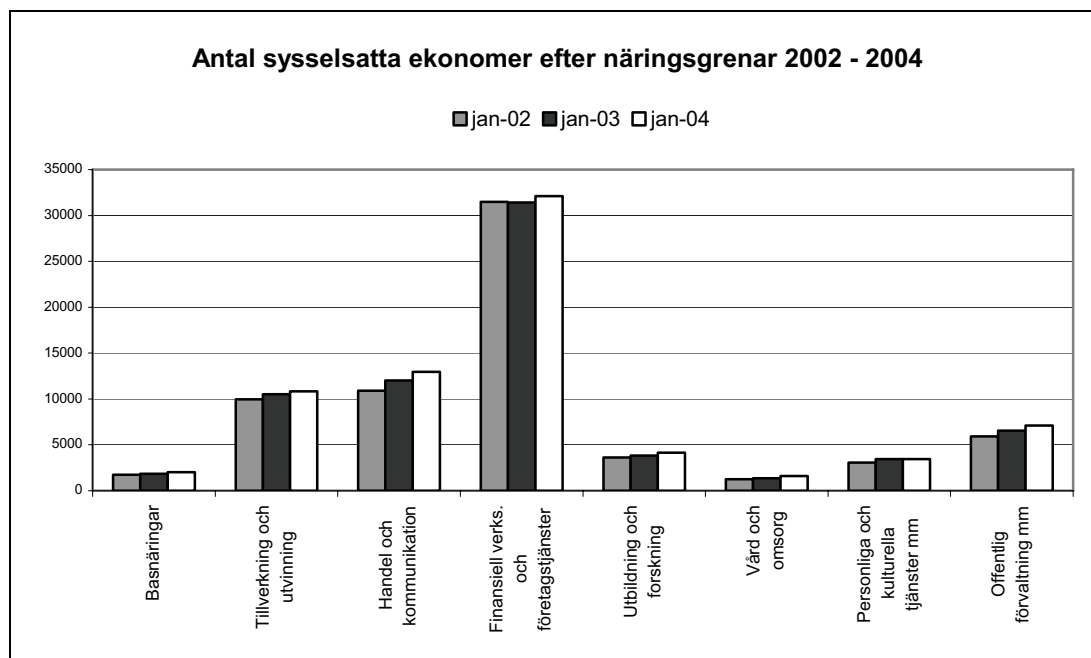
Därnäst följer den offentliga förvaltningen med 500 män och 700 kvinnor.

Tillverkningsindustrin har 1000 fler med lika fördelning mellan manliga och kvinnliga civilekonomer.

Utbildning och forskning har 200 fler manliga och 300 fler kvinnliga civilekonomer anställda. Samma tillskott och fördelning har branschen personliga tjänster, som rymmer såväl hotell och restauranger som intresseorganisationer.

Den finansiella sektorn har ökat med netto 500 civilekonomer - uteslutande kvinnliga sådana och koncentrerat till det sista året i mätperioden.

Det sista området som noterat ökat antal sysselsatta civilekonomer är vårdområdet med 150 fler manliga och 200 fler kvinnliga civilekonomer.

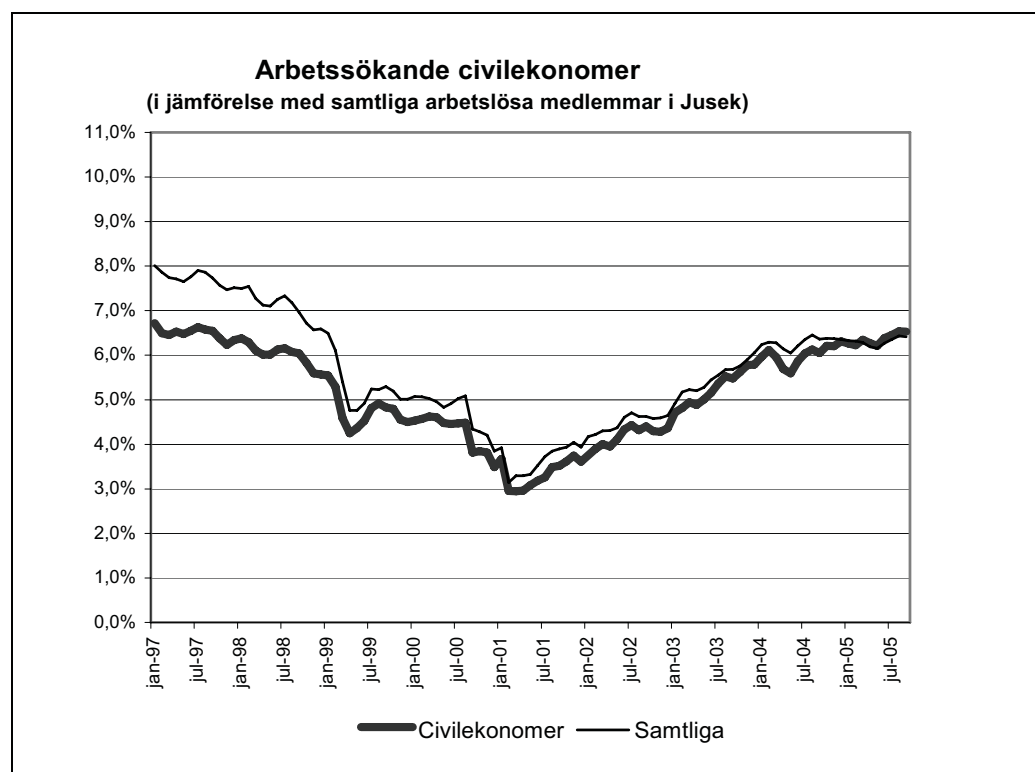

Läget idag – Överskott

Enligt förbundets löpande arbetsmarknadsstatistik har civilekonomerna en arbetslöshet i nivå med förbundets samtliga medlemmar eller drygt 6 procent. För ekonomgruppen har den dock varit svagt stigande det senaste året. Majoriteten av de nyexaminerade ekonomerna har fått kvalificerade arbeten som motsvarar utbildningen. De senaste åren har det dock varit ganska tufft att få det första jobbet och arbetslösheten har ökat generellt för akademiker. Den öppna arbetslösheten för nyexaminerade ekonomer är i den senaste arbetsmarknadsundersökningen (mars 2005) 12 procent.

Den höga examinationen av civilekonomer - nästan 6 000 per år - de senaste åren i kombination med få pensionsavgångar, innebär en god tillgång på civilekonomer. Det är därför allt viktigare att ha särskilda meriter utöver själva examen, som bör ligga på magisternivå, för att fånga arbetsgivarens uppmärksamhet. Exempel på sådana kunskaper är it och språk.

Sammantaget visar detta en kärv arbetsmarknad med överskott.

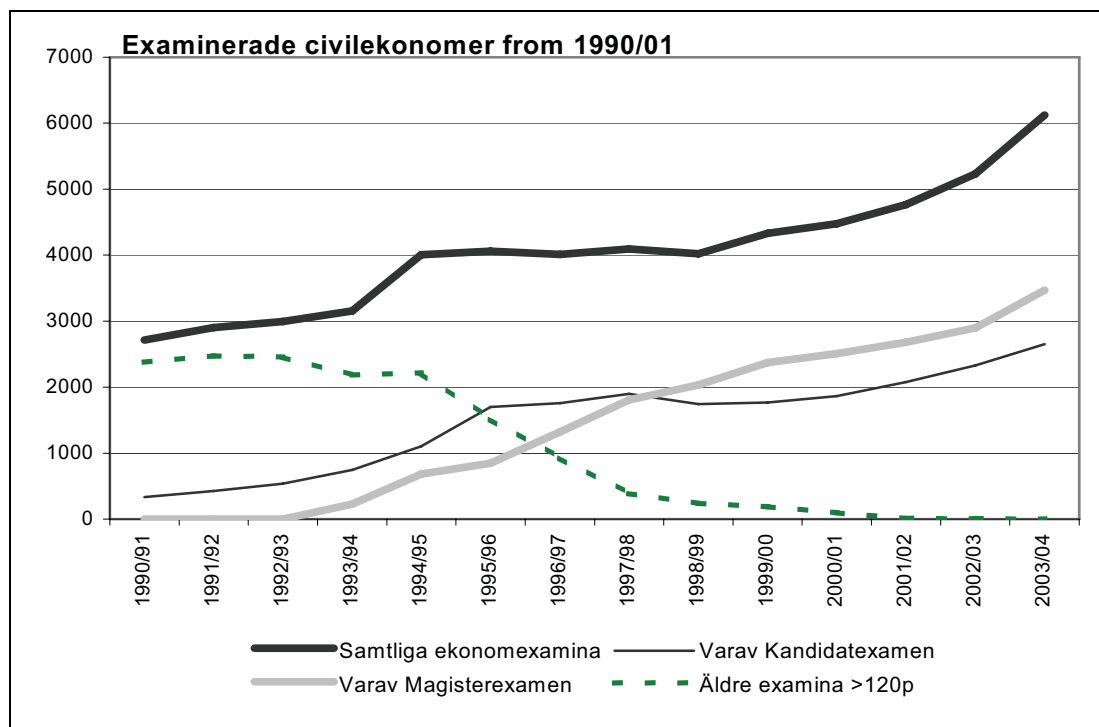

Läget om fem år – fortsatt överskott

På längre sikt kommer den intensifierade konkurrensen att medföra att den ekonomiska kompetensen inom näringslivet, men även inom kommunerna, måste öka och därmed efterfrågan på ekonomer. Det kommer framöver att ställas högre krav på olika ekonomifunktioner i företag och förvaltningar. Nya arbetstillfällen tillkommer också i expansiva branscher inom främst den privata tjänstesektorn bl. a inom informationsteknik och media, vilket innebär ett större behov av civilekonomer. I takt med en ökad internationell arbetsmarknad växer också behovet av bl.a. civilekonomer - i synnerhet med kunskaper i språk och med utlandserfarenhet.

Examinationen av ekonomer är dock mycket stor och pensionsavgångarna är relativt få, vilket tyder på att konkurrensen om ekonomjobben kan bli hård framöver.

Sammantaget talat detta för en kärv arbetsmarknad med överskott.

Utbildning och antal examinerade

Ekonomutbildningen förbereder för en bred arbetsmarknad och ger möjlighet till arbete inom en mängd olika områden inom både privat och offentlig verksamhet.

Utbildningen till ekonom utvecklar förmågan att med vetenskapliga metoder identifiera, strukturera och analysera ekonomiska problem, att tolka och förstå ekonomiska sammanhang samt ekonomins funktion både inom organisationer och i samhället i stort. Efter examen kan man arbeta inom alla arbetsmarknadssektorer. Utbildningen ger möjlighet till olika inriktningar och olika arbetsområden.

Utbildningsprogrammets längd kan variera mellan orterna. På samtliga orter kan man läsa till en kandidatexamen på 120 poäng och på de flesta orter kan man även läsa till en magisterexamen på 160 poäng. Det förekommer att en och samma person avlägger flera examina, dock normalt inte under samma läsår. Utbildningen ger behörighet till forskarutbildning inom det akademiska ämne man valt som fördjupning.

Det finns både allmänna ekonomprogram och mer inriktade utbildningar. Det är dock viktigt att tänka på att inriktningen inte är totalt avgörande för vad dina framtida arbetsuppgifter kommer att bli. Dels finns det många möjligheter för varje inriktning, dels är flera inriktningar överlappande.

Huvudämnena inom ekonomutbildningen är företagsekonomi och nationalekonomi. Båda har ett antal fördjupningsinriktningar att välja mellan t ex redovisning, organisation och management, marknadsföring samt finansiering. Ekonomikurserna kombineras med andra ämnen så som t ex statistik, handelsrätt, beteendevetenskap, adb och språk.

Företagsekonomins kärna består av fyra delar. Två av dem är kvantitativt inriktade, redovisning och ekonomistyrning samt kostnads/intäktsanalys. Två är inriktade på mer kvalitativa metoder, marknadsföring samt organisation och management. Basen i nationalekonomin är mikroteori, makroteori och ekonometri samt metodämnena matematik och statistik. Exempel på ytterligare

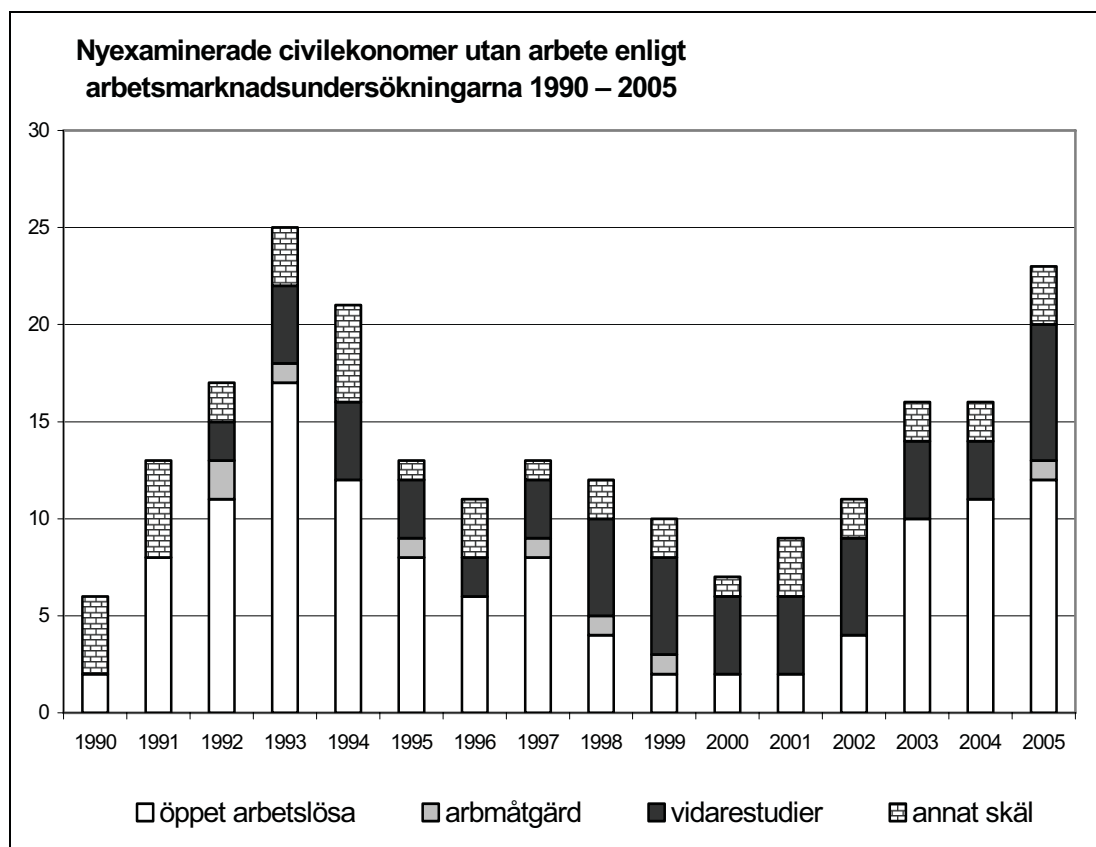
inriktningar som förekommer inom de ekonomiska ämnena är finansiering, samhällsekonomiskt utredningsarbete, service management, miljöekonomi med flera.

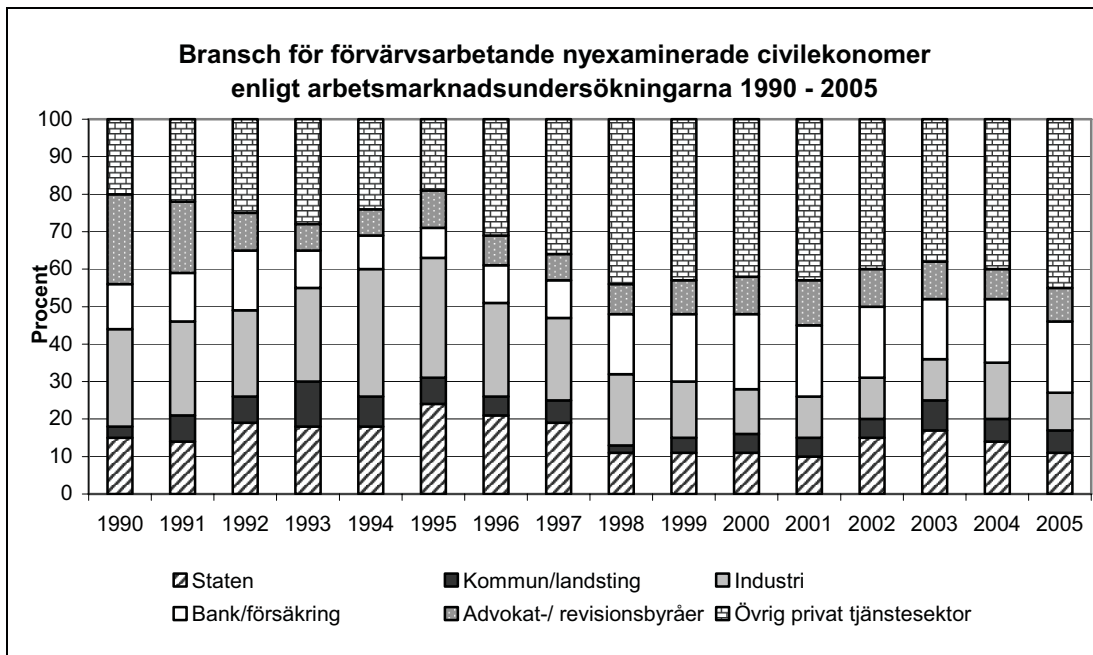
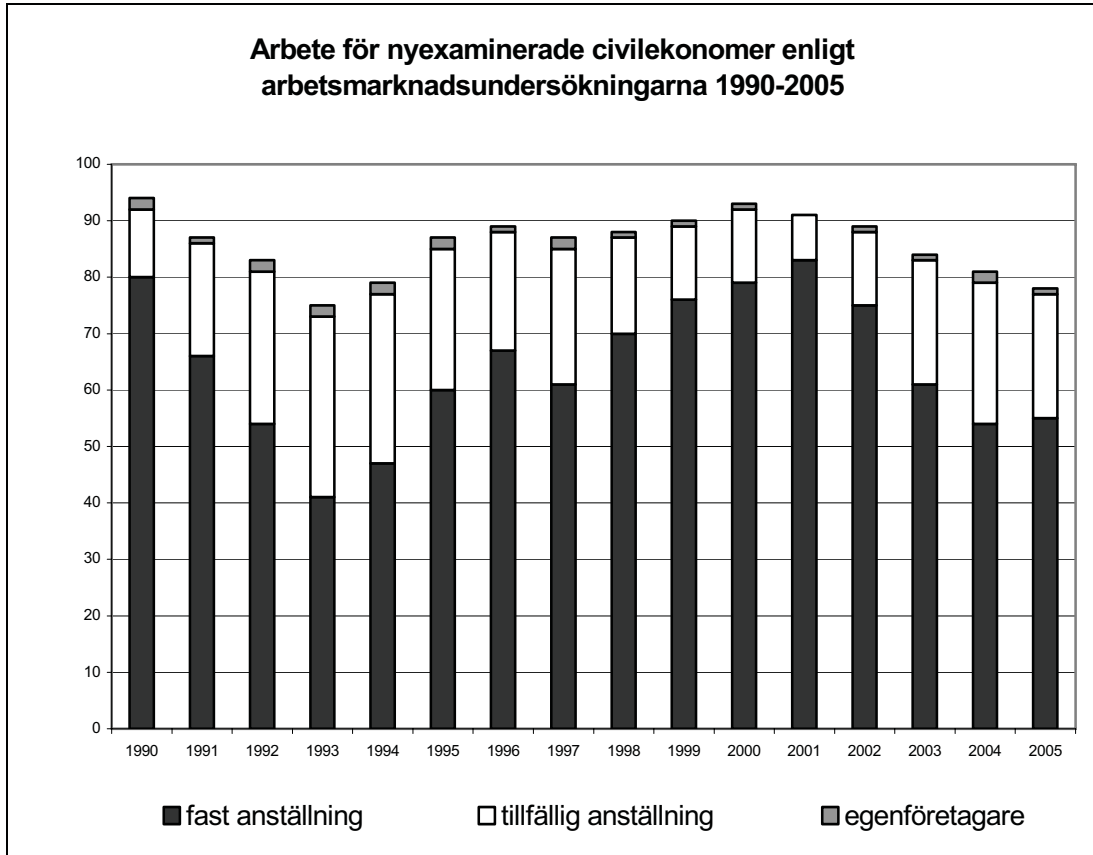
Många väljer att kalla sig civilekonom efter avslutad utbildning. Titeln civilekonom är inte någon skyddad titel med formella krav på vad som ska ingå i utbildningen. Praxis anses dock vara 80 poäng i företagsekonomi och/eller nationalekonomi, varav minst 60 poäng i ett av ämnena, 20 poäng i övriga ekonomiska ämnen (till exempel juridik, statistik, informatik, ekonomisk historia) samt 20 poäng i valfria ämnen.

Arbetsmarknaden för nyexaminerade civilekonomer under femton år sedan 1990

Jusek undersöker varje år hur det går för dem som nyligen tagit examen, när de kommer ut på arbetsmarknaden. Majoriteten av de nyexaminerade civilekonomerna har fått kvalificerade arbeten som helt eller delvis motsvarar utbildningen. De senaste åren har det dock varit ganska tufft att få det första jobbet och arbetslösheten har ökat generellt för akademiker. Den öppna arbetslösheten för nyexaminerade civilekonomer var i år 12 procent.

De vanligaste arbetsuppgifterna för en nyexaminerad civilekonom våren 2005 är ekonomifunktion, budgetering och redovisning (25 %), försäljning (10 %), Allmänt bankarbete (8 %), revisionsarbete (6 %), marknadsföring (6 %) samt administrativt arbete (6 %).

Jusek är fackförbundet för jurister, civilekonomer, systemvetare, personalvetare och samhällsvetare. Vi är medlemmar i SACO och är partipolitiskt obundna. Vi är ett av de största förbunden för akademiker i Sverige och våra medlemmar finns på många olika arbetsplatser inom både privat och offentlig sektor. Du kan vara medlem i Jusek som medarbetare, chef, egenföretagare och student. Vi är ditt stöd genom hela karriären.

Jusek stärker medlemmarnas konkurrenskraft. Vi träffar kollektivavtal, företräder dig i konflikter med arbetsgivaren och ger dig verktygen att själv påverka din lön, dina anställningsvillkor och din karriär.

Jusek strävar alltid efter att finna lösningar så nära den enskilde medlemmen som möjligt. Våra medlemmar ska jobba i effektiva och professionella verksamheter som ger möjlighet till kvalificerade arbetsuppgifter och kontinuerlig kompetensutveckling. I en effektiv verksamhet sätts lönen nära medarbetaren. Cheferna måste ha tydligt mandat i lönesamtalet. Lönen ska grunda sig på ansvar, kompetens och prestation. Kvinnor och män ska kunna göra karriär på lika villkor. Befattningsdiskriminering och osakliga löneskillnader hör inte hemma i någon verksamhet.